

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3123/2019. (V. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság tanácsa a Kúria Pfv.V.21.102/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Rácz Zsolt ügyvéd, 1037 Budapest, Bojtár utca 64–66.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.102/2018./7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével.
- [2] A támadott bírósági határozat alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó és – a perben nem álló – Honvédelmi Minisztérium között fővállalkozási szerződés jött létre, amelyben az indítványozó a minisztérium információs rendszerének korszerűsítése keretében a korábban általa megvalósított Oracle szoftver alapú rendszer kiváltását vállalta új rendszerre. A fővállalkozási szerződés teljesítéséhez kapcsolódóan az indítványozó (a per felperese) mint megrendelő alvállalkozási szerződést kötött a per alperesével, amely alapján az alvállalkozó az informatikai rendszer korszerűsítéséhez szükséges alkalmazói licencek szállítását, a rendszer létrehozásához szükséges installációs, fejlesztési, tanácsadási, karbantartási szolgáltatások nyújtását vállalta. A pénzügyi ütemezés szerint a díjat a szerződésben meghatározott részteljesítésekhez és azok időpontjához igazodva kellett fizetni úgy, hogy a fizetés előfeltétele a megelőző tételek maradéktalan teljesítése volt. Az alvállalkozási szerződéshez kapcsolódóan a felek ún. változtatási kérelmeket írtak alá különböző időpontokban és tárgykörökben olyan, további szolgáltatások (végfelhasználói oktatás, adatmigráció, törzsadat-tisztítás) nyújtására, amelyek az eredeti alvállalkozási szerződésben nem szerepeltek. A minisztérium és az indítványozó által vezetett konzorcium keretszerződést kötött a rendszer üzemeltetése tárgyában, majd az illetményszámfejtéshez szükséges funkciókat a felek ún. éles üzembe helyezték. Ezt követően az indítványozó és alvállalkozója között teljesítési igazolások kiállítására került sor az azokban megjelölt mérföldkövek és feladatok teljesítéséről, a minisztérium és az indítványozó átadás-átvételi jegyzőkönyvet írtak alá, amelyben a minisztérium a rendszer elkészültét elismerte, végül ún. projektzáró megállapodással a fővállalkozási szerződést lezárták, az alvállalkozási szerződés rendelkezése szerint annak időbeli hatálya a fővállalkozási szerződéssel egyidejűleg megszűnt.
- [4] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában támadott kúriai ítélettel lezárt megismételt eljárás során módosított kereseti kérelmében hét pontban – részben nemteljesítés, részben kártérítés jogcímén – marasztalási, illetve jóhírnevének megsértése miatt megállapítási kérelmeket terjesztett elő. Az elsőfokú bíróság ítéletében a kereseti kérelmek közül kettőnek a módosított kereset szerint helyt adott, a többi marasztalási és a megállapítási keresetet pedig elutasította. A felek fellebbezése folytán eljárás másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet – annak indokai egyes pontokon történt kiegészítésével és pontosításával – helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó nemteljesítésre alapozott és a bíróság által elutasított kereseti kérelmei kapcsán a bíróság megállapította, hogy valamennyi esetben a vitatott tételek teljesítésének megtörténtét az indítványozó által kiállított teljesítési igazolások igazolták. A bíróság kiemelte azt is, hogy a szolgáltatás oszthatatlansága nem jelentette azt, hogy az indítványozó csak a teljes szerződés elfogadásakor tehetett volna jogfenntartó nyilatkozatot, ez a megközelítés ellentétes lett volna a szerződésnek az egymásra épülő részteljesítésekkel kapcsolatos rendelkezéseivel.

- [6] A másodfokú bíróság szerint a jogfenntartás nélküli teljesítési igazolások figyelmen kívül hagyása kiüresítené az elismerés jogi és gazdasági funkcióját és rámutatott arra, hogy „amennyiben a felperes tudott, illetve tudnia kellett alvállalkozója szerződésszegő magatartásáról, és ennek ellenére szerződésszerű teljesítését igazolta, úgy utóbb, éppen az elismerés miatt nincs helye a teljesítés mennyiségi és minőségi vizsgálatának, mert éppen az elismerés legitimálta a nem szerződésszerű teljesítést”. A bíróság ellentmondásosnak ítélte meg indítványozó előadását a vitatott három funkció teljesítésének elmaradásáról való saját tudomásszerzése tekintetében is, amennyiben viszont a hibákat utóbb felismerte, akkor a szerződés alapján fel kellett volna szólítania az alperest a feltárt hibák kiküszöbölésére, a peradatok alapján azonban ilyen közlésre nem került sor, e nélkül pedig – a bíróság álláspontja szerint – az indítványozó eredményesen nem hivatkozhatott alperesi mulasztásra.
- [7] Az indítványozó kártérítési igényének kapcsán a bíróság rögzítette, hogy – a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján – az alperes kártérítési felelősségének jogalapja nem állapítható meg, illetve az indítványozó saját magát zárta el kártérítés eredményes érvényesítésétől azzal, hogy az őt a szerződés alapján terhelő jelzési, felszólítási, figyelmeztetési kötelezettségét nem teljesítette, erre tekintettel „az alperes részéről szerződésszegő magatartás léte nem állapítható meg, így a kárfelelősség fennállta sem”. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában arra is kitért, hogy az indítványozó a fővállalkozási szerződés alapján a vállalkozói díjat a minisztériumtól teljes egészében megkapta, teljesítését a minisztérium kötbér és kártérítési igény nélkül elfogadta, így az alperesre utóbb áthárítható kára nem keletkezett.
- [8] Az indítványozó jogerős ítélettel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelmében – egyebek mellett – hivatkozott az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) egyes rendelkezéseinek sérelmére is, mivel – álláspontja szerint – „a másodfokú bíróság nem tekintette bizonyító erejű szakvéleménynek az általa csatolt magánszakvéleményt és annak kiegészítését, azt figyelmen kívül hagyta határozatának meghozatalakor, holott számos jelentős tény megállapításában, megítélésében különleges szakértelemre lett volna szükség”. A Kúria a másodfokú ítélettel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelmek érdemi elbírálását követően – a késedelmi kamat kezdő időpontjára vonatkozó ítéleti rendelkezés kivételével – a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A felülvizsgálattal támadott jogerős ítélet indokolásában foglaltakkal egyezően a Kúria döntésében kiemelte, hogy a bíróságokat a vonatkozó törvényi rendelkezés értelmében „csak a jogvita érdemét érintő, arra kiható (azaz releváns) hivatkozások tekintetében terheli indokolási kötelezettség. Ezért nem jogszabálysértő a lényegtelen, irreleváns hivatkozásokkal kapcsolatos külön indokolás hiánya”.
- [9] A Kúria véleménye szerint az adott ügyben eljáró bíróságok az indítványozó módosított kereseti kérelmeit teljes körűen elbírálták, az ügy szempontjából lényeges kérdések tekintetében a szükséges bizonyítást lefolytatták, a tényállást helyesen állapították meg, és valamennyi petitum tárgyában érdemben döntöttek. A Kúria ítéletében külön is kitért az indítványozó egyes – a Szaktv. általa megjelölt rendelkezései megsértésével kapcsolatos – állításainak értékelésére. A Kúria álláspontja szerint a jelen ügyben alkalmazandó törvényi rendelkezések értelmében szakértőnek a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértő minősül. Miután a perben hivatalból nem volt helye szakértő kirendelésének, az indítványozó pedig erre irányuló bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, és arra nem is hivatkozott, ezért – a Kúria meglátása szerint – „az igazságügyi szakértő kirendelése iránti indítványa elmulasztásával a felperes saját magát zárta el a szakértői bizonyítástól”. Ebben a körben rögzítette a Kúria azt is, hogy az a körülmény, hogy az indítványozó által előterjesztett, az ő megrendelése alapján készült magánszakvéleményt a szabad bizonyítás körében a bíróság miként értékeli, adott esetben tartalmát bizonyítékként figyelembe veszi-e vagy sem, az már a bíróság bizonyítékok mérlegelésével összefüggő jogkörének, illetve indokolási kötelezettségének a körébe átvezető kérdés.
- [10] A felülvizsgálati ítélet e tekintetben tett összegző megállapítása szerint „[a]z eljáró bíróságok az adott ügyben a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően, továbbá a perben rendelkezésre állt egyéb, számos bizonyítékkal (tanúvallomások, okiratok tartalma) összhangban értékelték a felperes által becsatolt »magánszakvélemény« jelentőségét, és helyesen foglaltak állást akként, hogy a perbeli kereseti kérelmek elbírálása alapvetően jogkérdés. Ezért alaptalanul hivatkozott a felperes arra, hogy a bíróságok szakkérdésben kellő szakértelem nélkül foglaltak állást”.
- [11] Ugyanígy alaptalannak ítélte a Kúria az indítványozónak a kihallgatott tanúk vallomása értékelésével kapcsolatos felülvizsgálati érvelését is. A bíróság jogerős ítéletében jogszabálysértés nélkül alapozta e tekintetben a tényállást a tanúvallomásokra, amelyek helytálló értékelése alapján állapította meg, hogy a teljesítési igazolás aláírásakor az indítványozó tudta, hogy a rendszer nincs teljes egészében kész, azaz az alvállalkozó teljesítése nem szerződésszerű. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutatott arra is, hogy „a gazdasági élet szereplőinek felelősségteljesen kell eljárniuk a szerződésekkel kapcsolatos jognyilatkozataik megtétele során”. A Kúria megítélés-

se szerint az első- és másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül jutottak arra a következtetésre is, hogy az indítványozó a kártérítés címén előterjesztett kereseti kérelmei tekintetében sem tudta bizonyítani követelésének a jogalapját.

- [12] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével és a 28. cikkével.
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában támadott kúriai ítélet általa állított alaptörvény-ellenessége „elsődleges” indokolásának lényegeként azt jelölte meg, hogy a Kúria i) nem indokolta, hogy a per eldöntésének idején hatályos jogot, konkrétan a Szaktv.-t miért nem alkalmazta, ii) visszaélve saját függetlenségével önkényesen, a perben alkalmazandó jog figyelmen kívül hagyásával hozta meg ítéletét, iii) amiatt is önkényesen járt el, mert olyan bírói gyakorlatra hivatkozással ítélezett, amelynek alapjául szolgáló jogszabályok már nem voltak hatályosak. Nézete szerint az ítélet meghozatala során a bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy 2016. június 15-e óta igazságügyi szakértői tevékenységet nem csak bírói kirendelés, hanem megbízás keretében is lehet végezni.
- [14] Az indítványozó kérelme „másodlagos” indokolásaként előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria i) olyan, különleges szakértelmet igénylő informatikai szakkérdésben hozott döntést, amihez a szükséges szakértelemmel nem rendelkezett, ii) a „saját határozatához való kötöttség jogi normáját számos esetben megsértette” és iii) következetesen „nem alkalmazta az iratcsatolási kötelezettség jogi normáját”. Az indítványozó álláspontja szerint továbbá „[a]z eljáró bíróság sok esetben nemcsak, hogy nem alkalmazta a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettségének sem tett eleget, amikor a vonatkozó jogi normák mellőzéséről határozatában nem adott számot”. Az indítványozó ezt követően beadványában – a támadott kúriai ítélet indokolásának sorrendjéhez igazodóan – részben részletes cáfolatát adja az egyes ítéleti indokolási elemekben foglalt megállapításoknak, másrészt az általa elvégzett elemzések eredményeként kimutatja, hogy az egyes ítéleti indokolási elemek kapcsán a hiányosságként, megalapozatlanságként értékelt kifogásai, kritikái hogyan támasztják alá az általa összegzésképpen – az ítélet alaptörvénybe ütközésének megalapozására hivatott – összefoglalt lista egyes állításait. Az indítványozó végezetül a támadott ítélet által számára okozott sérelem lényegét abban látja, hogy ügyében nem kerülhetett sor érdemi vizsgálatra, mivel az eljáró bíróságok eltekintettek igazságügyi szakértő kirendelésétől és nem voltak tekintettel az általa benyújtott bizonyítéokra sem, továbbá a per tárgyát képező informatikai teljesítések megítéléséhez szükséges speciális szakértelemmel sem rendelkeztek, és „a vonatkozó jogszabályok és állásfoglalások ellenére” hozták meg határozataikat. Mindezek az indítványozó meglátása szerint okszerűen eredményezték azt, hogy a bíróságok „nem tudtak megfelelő tartalmú indokolást felhozni”.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [16] Az Alkotmánybíróság a vonatkozó vizsgálat eredményeként megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, és az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Ugyanakkor az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések egy része – az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, a 26. cikk (1) bekezdése és a 28. cikke – nem minősül az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jognak, így ezek állított sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény ezen rendelkezéseire figyelemmel kifejtett részei tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [17] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [18] 3. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [19] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [20] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [21] Az indítványozó bár kifejtette, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírói eljáráshoz való joga sérelmet szenvedett, a támadott kúriai ítélet vonatkozásában érvei valójában törvényességi kérdéseket – így a bíróság tényállás-megállapítását, bizonyítási eljárás lefolytatását és bizonyítékértékelését, jogalkalmazását és jogértelmezését – érint és kifogásol. A tényállás megállapítása és a bizonyítékok értékelése kapcsán az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírói szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelméen keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja.
- [22] Az Alkotmánybíróság az igazságszolgáltatásra irányuló tevékenység megítélésével összefüggésben értelmezi az Alaptörvény rendelkezéseit és ezen értelmezéssel veti össze azt, hogy a bíróság jogértelmezése megfelelt-e ennek, illetve az alkalmazott jogszabályi rendelkezés teret engedett-e az Alaptörvény szerinti értelmezésnek. Alkotmányjogi, nem pedig szakjogi kérdésekben dönt tehát, azaz a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata. Ezzel áll összhangban az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás és az ügyben alkalmazandó jog megállapítása, illetve mindezek bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság mindezekre vonatkozó értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {lásd pl. 7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3343/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben is, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján a jelen ügy kapcsán is vizsgálta, hogy a felülvizsgálati eljárás eredményeként hozott, az indítványozó által támadott ítélet részletes és a felülvizsgálati kérelem egyes elemeit érintő indokolást tartalmaz-e, és megállapította, hogy e tekintetben a panasz nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét. Az indítványozó által előadott érvek alapján ugyanis az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálták és ennek értékeléséről számot adtak, a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó indokait, a jogerős ítéletet pedig e vizsgálata alapján tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására.
- [25] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének vélt sérelme vonatkozásában nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkot-

mányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés-ként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.

[26] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. május 21.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1747/2018.

